

Sfi-lärartidningen

Världens första AI-museum i Stockholm

”Skolan har en viktig kompensatorisk roll”

Text och foto: Annsophie Engborg.

Hur kan vi ta vara på AI:s möjligheter och förbereda oss för vad det kan innebära i framtiden? Vilka risker ser vi? Världens första AI-museum, Museum of Artificial Intelligence i Stockholm, bjöd i början april in till ett panelsamtal.

Panelsamtalets moderator, utbildningsanalytiker Jan Hylén, lät den första frågan beröra AI:s risker och möjligheter samt om vi behöver rekommendationer i skola och yrkesliv. Annika Agélii Genlott, SKR, förklarade att SKR stöttar utvecklingen, men inte ger några särskilda rekommendationer. I panelen fanns även AcadeMedias utbildningsdirektör Joakim Molander som berättade om den rådgivning som AcadeMedias lärare får, och att rektorerna även får en utbildning i AI, en kurs som även ger högskolepoäng.

Från Stockholms universitet fanns professor Cecilia Magnusson Sjöberg från

institutionen för rättsinformatik. Hon konstaterade att en direkt konsekvens av användandet av generativ AI är att universitetet därför har gått tillbaka till salstentor igen, för att undvika otillåten användning av ChatGPT. KTH:s Avid Fayaz, även poddledare i AI-podden, konstaterade att alla studenter använder Chat GPT och Gemini.

AI i skolan

Örjan Johansson, nationell affärsenhetschef på Atea, belyste risken för att AI ...

» Läs mer på textpalatset.se/sfi

AI och teknikstödd språkutveckling

Text: Annsophie Engborg.

Artificiell intelligens, AI, brukar beskrivas som »förmågan hos datorprogram att efterlikna mänskliga funktioner». I språkundervisningen används olika former av AI bland lärare och elever.

I utbildningssammanhang rör samtalen ofta generativ AI, det vill säga den typ av artificiell intelligens som skapar nytt ...

» Läs mer på textpalatset.se/sfi

Forskning och andra studier | Ny studie

Hur förbereds lärarstudenter i användande av digitala verktyg?

Text: Annsophie Engborg. Foto: AdobeStock

Framtida lärare behöver utbildning i att använda digitala verktyg för att stötta elevers lärande. Hur förbereds blivande lärare under lärarutbildningen? I en ny studie har användandet av responssystem undersökts.

I en studie (2023) av Diaz, Hrastinski och Norström vid Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, undersöktes varför lärarutbildare använder responssystem (RS) och vilka fördelar och begränsningar de upplevde. Att använda RS, exempelvis att ställa flervalsfrågor som ska besvaras under föreläsningar, är inget nytt, men forskning om RS kopplad till lärarutbildning är begränsad.

I analysen framkommer att lärarutbildare ser sig som förebilder i användandet av digitala verktyg. RS användes för

att initiera diskussioner om bland annat syftet, fördelarna och begränsningarna med digitala verktyg för lärande. Genom att använda frågor som besvaras anonymt kan lärarstudenterna få direkt muntlig feedback i grupp av lärarutbildaren.

» Läs mer på textpalatset.se/sfi

Chefredaktören: Annsophie Engborg. Foto: Mats Högberg

ChatGPT kan bli lärarens vän

Generativ AI är här. ChatGPT börjar bli var mans vän. Allt nytt är inte ett hot, men visst är det lite svindlande i början.

Efter ett antal seminarier om AI och lärande har ett helt nytt universum öppnat sig. Från att bara ha varit en enfrågeanvändare av ChatGPT har jag nu fått se i realtid hur vi ställer välformulerade promptar och därmed kan få chatboten att skriva enkla texter, sortera adjektiv, skapa tabeller och fungera som en study buddy. Vi är verkligen bara på första trappsteget på en lång lång resa. Spännade! ...

» Läs mer på textpalatset.se/sfi

Skolinspektionens rapport 2024

AI blir nytt ämne på komvux

Text: Annsophie Engborg.

Artificiell intelligens blir ett ämne i gymnasieskolan och komvux från och med hösten 2024. Redan i juli 2024 är det möjligt att påbörja kursen.

Ämnet Artificiell intelligens kommer främst fokusera på AI-utvecklingen ur ett samhällsperspektiv men även ge eleverna möjlighet att lära sig att använda AI för problemlösning. Undervisningen kommer att varva teoretiska med praktiska moment för att eleverna ska utveckla en förståelse för AI kan användas i problemlösning. Kursen uppges utforska vilka konsekvenser artificiell intelligens kan ha för det dagliga livet. Den etiska aspekten kommer också att finnas med i kursen.

Under syftesbeskrivningen beskrivs vad eleven kommer ges förutsättningar att utveckla:

1. Kunskaper om AI, dess tillämpningar, tekniker och beståndsdelar.
2. Förmåga att använda AI i problemlösning.
3. Kunskaper om skillnader och likheter mellan mänsklig och artificiell intelligens ...

» Läs mer på textpalatset.se/sfi

Sfi-lärartidningen

Utgivare: Textpalatset Sverige AB

Ansvarig utg./chefred.: Annsophie Engborg

Grafisk form: Nina Fylkegård, Lady Stardust

annsophie@textpalatset.se

076-237 47 14

[@textpalatset](https://twitter.com/textpalatset)[/in/annsophieengborg](https://in.linkedin.com/company/annsophieengborg)

Skolverkets seminarium om AI

Text: Annsofie Engborg.

I ett öppet seminarium arrangerat av Skolverket i början av april bjöds det på ett smörgåsbord av föreläsare, flera lärare och en doktorand i språk, om lärares och elevers användning av generativ AI och Chat GPT.

Med på seminariet var Mats Larnäs som visade hur VR kan användas i språkundervisningen. Och Joel Rangsjö, språklärare i Jönköping visade hur han och hans elever i moderna språk kunde använda avatrar för att utveckla kunskaper både om språket och länder där språket talas.

Jonatan Tensetti, sfi-lärare Trelleborg, är lärare i sfi och sva och visade under seminariet hur du ska tänka kring när du som lärare fomulerar din prompt. Den kan användas för att skapa texter, skapa frågor till texter samt till översättningshjälp. Tensetti menar att varje prompt ska bestå av en information i fyra delar: roll, uppgift, kontext och format.

– Strukturen har visat sig i forskning har gett mest resultat, deklarerar Tensetti.

Exempel på sådan struktur kan vara enligt följande:

Roll: *Anta rollen som tolk med expertis inom kartläggning på SFI.*

Uppgift: *du ska löpande tolka ett samtal mellan mig och mina elever.*

Kontext: *Mina elever på SFI är nyanlända från Ukraina, de kan bara ukrainska. Jag är deras lärare och kommer använda dig som tolk under ett kartläggningssamtal.*

Format: *När du hör en mening på ukrainska så översätter du innebörden av den meningen till svenska och när du hör en mening på svenska så översätter du innebörden av den till ukrainska.*

Man kan »systemprompta« i Poe, där man ger chatboten en roll. Att exempelvis föra en sokratisk dialog med eleven, det vill säga att boten ställer frågor och fördjupande följdfrågor. Ett exempel på ett pedagogiskt upplägg är att använda strukturen ECPA – enskilt, chatbot, parvis, alla. Inledningsvis ger läraren en fråga till eleven som funderar enskilt (E) och därefter har eleven en dialog med chatboten (C). Chatboten ställer frågor till eleven så eleven strukturerar sina tankar. Efter det diskuterar eleven frågan tillsammans i par (P). Avslutningsvis diskuteras frågan i helklass med alla elever (A).

– Syftet är att chatboten ställer motfrågor till eleven så den fördjupar elevens ...

» Läs mer på textpalatset.se/sfi

Länkar och tips

Mats Larnäs:

[YouTube](#)

[Webbplats](#)

Skolverkets sammanfattade info om AI:

skolverket.se/ai

Forum om AI i undervisningen:

aait.nu

eduai.se

— KRÖNIKA —

Jag använder AI som min coach

Text: Kalle Cederblad

»AI kommer inte ta ditt jobb men någon som använder AI kommer göra det« har blivit något av ett meme.

Jag ser lätt att AI redan kan avlasta lärare från en massa rutinnartade arbetsuppgifter, och som också ofta upprepas: »AI kommer aldrig vara sämre än den är idag«. Det som är svajigt idag kommer klaras med precision imorgon. Saker som att förklara ord, uttryck och grammatikregler. Behöver lärare göra det?

Jag tror att lärare står inför samma utmaning som många andra yrkesgrupper. Vi behöver analysera och identifiera vad vårt unika bidrag som människor är. Kanske är det kreativitet, kanske relationen med eleven. Säkert är att lärare behöver kunna vägleda elever att använda AI i sin språkinläring på ett ändamålsenligt och kritiskt sätt ...

» Läs mer på textpalatset.se/sfi

DELA MED DIG!

Sfi-lärartidningen efterlyser goda exempel från din sfi-undervisning.

Skriv till: annsofie@textpalatset.se

AI för nybörjare

Text: Annsophie Engborg. Foto: xxx

Hur kan vi använda AI i skolan? ChatGPT kan användas på olika sätt. Sfi-lärare kan ta hjälp av ChatGPT i sin planering och sfi-elever kan använda chatboten i språkutvecklande syfte.

»Vi ska inte lita på allt som ChatGPT skriver«, förmanar Johan Falk, författare till *AI för nybörjare: allt du behöver för att komma i gång med artificiell intelligens* (2023). Han ser flera möjligheter både för sfi-lärare och sfi-elever i användandet.

Du har skrivit en bok - AI för nybörjare. Hur väcktes ditt intresse för AI?

– Intresset väcktes faktiskt med hjälp av AI. Jag fick Max Tegemarks bok *Life 3.0* rekommenderad av Amazon. Sedan

dess har jag lyssnat till poddar om AI ... fram till slutet av 2022 när ChatGPT kom. Då lade jag in en ny växel i mitt AI-intresse, kan man säga.

Hur var det att skriva en bok om AI?

– Det här är faktiskt den tredje boken. De två tidigare finns på nätet som e-bok och handlar om AI och skolan och är riktade mot lärare, primärt. Det jag kände i höstas var behovet att skriva en bok riktad till allmänheten, så jag kontaktade Natur & Kultur. De ville se manuset när det ...

» Läs artikeln på textpalatset.se/sfi

Ny bok: Lättläst, nivå 3

Att jobba i Sverige

Text: Annsophie Engborg. Foto: Martin Röshammar.

Hur är det att komma in på arbetsmarknaden i Sverige? I en ny lättläst bok (nivå 3) vill Charlotta Käks Röshammar inspirera andra vuxna och inge hopp om att en dag höra till och att tillföra något till arbetsmarknaden.

I boken *Att jobba i Sverige* (2024) möter vi tio personer – alla med olika yrken och ursprung – som delar med sig av sina historier. De berättar om sin bakgrund, hur de kom till Sverige och hur det är att ha ett arbete att gå till varje dag. Vägen har många gånger varit lång och krokig.

Hur fick du idén till boken?

– Jag har tidigare skrivit Ett helt nytt liv – porträtt av tolv kvinnor som lyckats starta om i Sverige (2021 reds. anm.) och fick respons att innehållet skulle vara intressant som lättläst. Jag letade upp nya personer för att hitta det som är relevant för en delvis ny målgrupp.

Charlotta Käks Röshammar, själv journalist och verksam inom förlags-

branschen, berättar om de mycket intressanta möten som boken har medfört. Med tanke på att resultatet skulle bli lättlästa texter var utmaningen att hitta något specifikt som skulle utgöra textens kärna.

– När jag mötte Sergei hade han precis fått besked om att bli svensk ...

» Läs artikeln på textpalatset.se/sfi

NATUR & KULTUR

Gilla svenska

– ett komplett basläromedel för sfi

Gilla svenska är ett heltäckande läromedel för sfi studieväg 2. Böckerna väcker läslust och innehåller teman som är relevanta för vuxna elever som ska etablera sig i Sverige. De får kunskap om svensk kultur, aktuella händelser och ett funktionellt språk. Serien utgår från läroplanen och är uppbyggd med progression inom respektive kapitel. Varje kapitel är fristående för att det ska vara flexibelt för elev och lärare vid kontinuerligt intag.

Gilla svenska finns både som tryckta böcker och som heldigitalt läromedel. Välj det som passar dig och dina elever bäst!

Nu kan du beställa Gilla svenska som paket och få det digitala läromedlet inkluderat.

- Inspirerande teman med vuxenperspektiv.
- Mallar och modeller för elevarbeten
- Självrättande ord- och grammatikövningar.
- Ordlistor och ordövningar för träning på egen hand.
- Självrättande test i slutet av varje arbetsområde.

Nyhet! Tryckt och digitalt i ett paket!

Läs mer på nok.se/gillasvenska

Möjligheter och utmaningar med AI i språkundervisning

Text: Andreas Kjörling. Foto: AdobeStock.

AI är på allas läppar. Den nya tekniken har liknats vid språkets svar på miniräknaren. Här finns massor av möjligheter men också utmaningar. Som med all teknik är det en fråga om att hantera den rätt.

Det amerikanska bolaget Open AI lanserade i slutet av 2022 sin chatbot ChatGPT (Chat Generative Pre-trained Transformer). På kort tid har den blivit en av de mest använda AI-programmen för alla som på något sätt jobbar med språk. Diskussioner rasar bland författare, översättare och inte minst i undervisningens värld från skola till universitet.

Någon har jämfört ChatGPT med miniräknaren och där ligger ett visst mått av sanning i den jämförelsen. Den väsentliga skillnaden mellan de två är att miniräknaren inte hittar på fabricerade svar och inte låter sig påverkas utan faktiskt »bara« gör en uträkning. Det gör däremot ChatGPT. Det väcker både frågan om vilka utmaningar och möjligheter den nya tekniken för med

sig och hur den kan användas i undervisningen.

Utmaningar med ChatGPT

Få verktyg ställer så höga krav på kritisk granskning som ChatGPT. Trots att den kan generera (mycket) trovärdig text är det inte alltid som texten är tillförlitlig. Vid genererandet av akademisk text fabriceras referenser godtyckligt, vare sig det gäller artiklar, journaler, böcker eller författare. Vidare följer resonemang inlärd och därmed givna mönster vilket skapar en stereotypicitet i texterna vilka inte alltid är av godo. Vidare saknar ChatGPT all typ av känslor och livserfarenhet som kan ge texten djup och dess mänskliga röst.

Här finns med andra ord en stor

”Få verktyg ställer så höga krav på kritisk granskning som ChatGPT”

utmaning i att studenter kan lockas använda funktionen för att generera text till svar på uppgifter och examinationer. Dessvärre finns i dagläget ingenting som kännetecknar att en text är AI-genererad annat än att den kan framstå som felaktig. Fusk går således inte att härleda så vidare inte resultatet är uppenbart felaktigt. Likaså kan användandet av ChatGPT underminera, inte bara studentens utan allas, språkliga och kreativa förmåga ...

» Läs artikeln på textpalatset.se/sfi

Etiska riktlinjer för användning av artificiell intelligens i undervisningen

Text: Andreas Kjörling, sociolog och doktorand.

Med den mycket snabba utvecklingen av AI ställs krav på förankring i etiken. När AI används i undervisning, lärande och bedömning är faktorer som mänskligt agentskap och rättvisa tillsammans med mänskliga och motiverade val av stor vikt.

Med ny teknik kommer nytt ansvar. Ju snabbare tekniken utvecklas desto större blir kraven på ett etiskt och aktivt ansvarstagande. Som hjälpmedel för både lärare och ledare inom undervisningen finns, utgiven av Europeiska Unionen, etiska riktlinjer för AI. Nedan följer en kort sammanfattning av dem, vilka i praktiken innebär att lägga stor vikt vid *mänskligt agentskap och rättvisa* tillsammans med *mänskliga och motiverade val*.

Mänskligt agentskap och mänsklig tillsyn innebär att lärarens roll är tyd-

ligt definierad och att en lärare är delaktig i användandet av AI. Läraren bör ha möjlighet att vara delaktig i beslut som påverkar eleverna och kunna, om så behövs, uppmärksamma och motverka avvikelser och diskriminering. Något som i sin tur är grundat i att lärarna har givits rätt utbildning och information för att kunna använda de tekniska systemen som finns tillgängliga på ett både effektivt och rättvist sätt.

En rättvis användarupplevelse av AI bygger på att systemet är tillgängligt

för alla på samma sätt och utan hinder. Det vill säga att det digitala system som används är så utformat att det även tar ...

» Läs artikeln på textpalatset.se/sfi

» Läs om Europeiska Unionens riktlinjer

Podcast

Lyssna till poddar om AI

Podden **The AI Pod** görs av Avid Fayaz

Podden **AI-snack** görs av Joel Rangsjö,
Jonatan Tensetti och Danny Stacey

Podden **AI-podden** görs av Ather Gattami

DISKUTERA TEMAT

Hur kan vi arbeta med ChatGPT?

Text: Annsofie Engborg

I texten »Möjligheter och utmaningar med AI i språkundervisning« konstaterar Andreas Kjörling att det finns flera möjligheter med ChatGPT i språkundervisningen:

»Verktyget kan således användas för att göra längre texter mer koncisa och strukturerade. Likaså kan programmet användas för att ge återkoppling på texter, vilket hjälper studenten att utveckla sitt skrivande. Inte minst då återkoppling kan ges interaktivt. På samma sätt kan det även vara en avlastning för läraren vars arbetsbörda därmed minskar.«

Fundera och diskutera tillsammans:

1. **Hur använder du ChatGPT idag?** Finns det någon kollega som kan visa ett bredare användningsområde som ni kan ha som underlag för samtal och gemensamt lärande?
2. **Har du tid att utforska möjligheterna med ChatGPT** för dig i din yrkesroll? Hur önskar du att det skulle organiseras?
3. **Hur kan ni stötta** varandra i kollegiet och utvecklas vidare kring en undervisning som använder ChatGPT i språkutvecklande syfte?
4. **Hur ser drömscenariot ut** för en gynnsam språkutvecklande undervisning? Hur kan det organiseras och genomföras?
5. **Vad säger eleverna?** Hur använder de ChatGPT i dag? Vilket stöd behöver de för att utvecklas i sitt användande?

Tips! » Se filmen från Internetstiftelsen om AI, generativ AI, ChatGPT och språkmodeller

I NÄSTA NUMMER: Pedagogik

I nästa nummer, maj 2024, är temat tydliggörande pedagogik. Hur kan vi utveckla vår undervisning och undervisningsmaterialet så det blir tillgängligt och förstäeligt? Med olika verktyg kan vi stötta sfi-eleven i sitt lärande? Det här tittar vi närmare på i maj.

Hör av er till oss på redaktionen och dela med er av hur ni arbetar med tydliggörande pedagogik. Får vi komma till dig och skriva om ert arbete i ett kommande nummer?

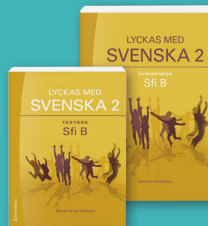
Skriv och berätta:

annsofie@textpalatset.se

Läromedel för kurs B och C – med mycket stöd och tydlig struktur

Lyckas med svenska 1 passar dem som har små eller inga förkunskaper i det svenska språket.

Lyckas med svenska 2 riktar sig till dem som redan har tillägnat sig det mest grundläggande i språket och är redo att gå vidare med mer utmanande texter och teman.

Lyckas med svenska C är den mycket efterfrågade fortsättningen på *Lyckas med svenska 1* och *2*. Läromedlets innehåll täcker alla C-elevs behov.

Läs mer om serien »

 Studentlitteratur
VINNANDE VETANDE